

<https://doi.org/10.15407/ukrmova2020.01.038>
УДК 811.161.2

М.П. БАГАН, доктор філологічних наук,
професор, професор кафедри української філології та славістики
Київського національного лінгвістичного університету
вул. Велика Васильківська, 73, м. Київ, 03150
E-mail: mtbagan@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-5436-2934>

АНГЛІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОМОВНОГО КОМУНІКАТИВНОГО ПРОСТОРУ: ПРИЧИНИ, ОСНОВНІ ВИЯВИ ТА НАСЛІДКИ

У статті досліджено особливості вживання неосвоєних та невмотивованих англійських слів у сучасному українськомовному просторі. Установлено негативну тенденцію до змішування засобів української та англійської мов у словотворенні, номінації та комунікації. Статус українського мовлення з домішкою невмотивованих англійських слів визначено як змішування кодів, а не перемикання кодів, що типове для багатомовних спільнот. Доведено, що невмотивована англізація комунікативного простору призводить до збіднення лексикону української мови, викривлення її графічних і граматичних ознак.

Ключові слова: англійське слово, варваризм, освоєння запозичень, англізація, перемикання кодів, змішування кодів, міжмовне перенесення.

У сучасному комунікативному просторі англійська мова має статус мови міжнаціонального спілкування. Це зумовлено передусім її вживаністю: англійську мову визнано офіційною в понад 60 країнах світу. Економічний успіх англійських країн посприяв узвичаєнню її в різних сферах людського життя: у науці, політиці, економіці, спорті, культурі, інформаційних технологіях, моді, сфері дозвілля та ін. Англійська мова впевнено утвердилася як мова науки й засобів масової інформації. Нею друкують понад 80% наукових досліджень і близько 50% щоденних газет [26: 129]. Глобалізаційні процеси, розширення культурних зв'язків, вихід комунікації у віртуальний простір посприяли ще більшому зміцненню позиції англійської мови та посиленню її впливу на інші національні мови.

Цитування: Баган М.П. Англізація сучасного українськомовного комунікативного простору: причини, основні вияви та наслідки. *Українська мова*. 2020. № 1 (73). С. 38–53. <https://doi.org/10.15407/ukrmova2020.01.038>

У сучасному українськомовному комунікативному просторі дедалі частіше використовують елементи англійської мови впереміш із питоною лексикою. Істотно зросла кількість англiзмiв, не освоєних українською мовою, які зберігають своє іншомовне оформлення й нерідко витісняють з ужитку питомі українські лексеми. Назріла проблема дослідження змішаного українсько-англійського мовлення та його негативного впливу на структуру й функціонування сучасної української мови. Для збереження її ідентичності важливо сформулювати правильне ставлення суспільства до проблеми безпідставного, невмотивованого використання в українському комунікативному просторі лексичних, словотворчих та інших елементів англійської мови.

Історію проникнення англійської лексики до української мови проаналізовано в працях багатьох дослідників. Зокрема, з'ясовано об'єктивні причини запозичень і визначено основні тематичні групи англiзмiв [26; 15; 6]. Особливу увагу зосереджено на проблемі освоєння англійської лексики [3; 12], пошуку оптимальних способів відтворення її українською графікою [2] та ін. Англiзми кваліфікують як потужне джерело українського сленгу, що зумовлене не так експансією англійської мови (широким вивчення її в школі, інтенсифікацією міжнародних зв'язків), як популяризацією західного способу життя, бажанням молоді бути схожою на героїв популярних кінофільмів, телепередач [26: 133; 6: 258]. Більшість дослідників негативно оцінює неконтрольоване й невмотивоване вживання англiзмiв, оскільки вони обмежують словотвірні можливості рідної мови [26: 133; 7; 19: 23]. Б.М. Ажнюк застерігає насамперед від уживання орфографічних (нетранслітерованих) англiзмiв, які спотворюють «орфоепічне обличчя української мови» і створюють «загрозу граматичного переродження української мови» [2: 340]. Проте дехто з фахівців переконаний, що запозичення англійської лексики відбувається за законом об'єктивної доцільності і хвилюватися «найбільш нетерплячим борцям за чистоту рідної мови» не варто, оскільки невмотивовані запозичення «врешті-решт відпадуть як зайві» [15: 58]. У зв'язку зі стрімким збільшенням кількості англiзмiв у різних сферах українського мовлення та неоднозначним ставленням науковців до цієї проблеми вважаємо за потрібне виважено проаналізувати ці явища та об'єктивно оцінити їхні наслідки.

Досі не визначено статус українського мовлення з домішкою неосвоєних англiзмiв. Одні дослідники витлумачують його як зумовлене модою та євроінтеграцією «вкраплення» англiзмiв в українське мовлення [6: 259]. Інші називають «перемиканням кодів» (code switching) [1: 49; 4: 238; 14: 64], що відбувається тоді, «коли індивіди володіють двома й більше мовами (кодами) і в межах окремого висловлення можуть поперемінно їх використовувати» [4: 238]. Англiзоване українське мовлення перегукується також із відомим поняттям «макаронічної мови», що означає «механічну суміш слів чи висловів з різних мов або переінакшення їх на іноземний лад» [13: 299]. А деякі мовознавці висловлюють побоювання, що

надміру англізоване мовлення свідчить про формування нового різновиду суржиків — англо-українського [25: 72].

Мета цієї статті — з'ясувати причини й наслідки безпідставного вживання англійських слів, висловів й словотвірних моделей в українськомовному комунікативному просторі, визначити статус англізованого українського мовлення на тлі термінів *суржик*, *піджин*, *перемикання кодів*, *змішування кодів*, довести негативний вплив англізмів на граматику та писемну практику українського мовлення.

Англізми — невід'ємний складник лексики будь-якої мови. Вони проникають до різних сфер мовного вжитку й мають певні переваги. Зокрема, лаконічно позначають нові спеціальні поняття, забезпечують однакове сприйняття їх, звільняють носіїв мови від «мук» словотворення та номінування. Узвичаєні, фонетично, графічно й граматично освоєні запозичення стали нормативними одиницями української літературної мови, збагатили її виражальні можливості.

Дослідники констатують дедалі активніше проникнення англізмів до лексичної системи сучасної української мови, що зумовлено міжнародним статусом англійської мови, глобалізаційними процесами у світі, розширенням міжкультурних зв'язків, комп'ютеризацією спілкування та іншими причинами. Викликає занепокоєння не так зростання кількості англізмів у сучасній українській мові, як невмотивованість багатьох із них (адже українська мова має достатньо власних засобів на позначення певних понять або для утворення таких засобів).

Одним з основних способів освоєння запозиченої лексики є графічний, що передбачає запис чужомовного слова питомими графічними засобами. На жаль, сучасний український інформаційний простір рясніє саме графічно не освоєними англізмами, пор.: *Щиро дякуємо організаторам ... конференції за можливість долучитися до обговорення актуальних питань e-learning* (з мережевого спілкування); *І, о щастя, їм вдалося прорубати вікно в похмурий світ fake news* (<https://telekritika.ua/uk/digital/vazhno-znat-kak-rabotajut-fejkovye-novosti/>); *Важлива ідея проєкту — опера без стін, opera for all, опера як жанр, який відкривається кожному* (Україна молода, 02.10.2019); *Битва образів total black: Шоптенко і Нікітук одягнули схожі вбрання* (<https://1plus1.ua/novyny/bitva-obraziv-total-black-soptenko-i-nikituk-odagnuli-shozi-vbranna>). Графічно не освоєні англізми, за задумом авторів, очевидно, повинні щонайточніше передавати обсяг позначуваного поняття, а заодно й засвідчувати їхню обізнаність із новітньою термінологією. Використання латинської графіки зовсім не вмотивоване, оскільки завдяки їй слова міцно зберігають чужинський характер, породжують неестетичне змішане мовлення, яке потребує додаткових зусиль для сприйняття. Більшість із понять, англійське оформлення яких прагнуть зберегти автори, можна легко відтворити українською: *fake news* — вигадані новини; *total black* образи — повністю чорне вбрання; *e-learning* — електронне навчання; *opera for all* — опера для всіх.

У мовознавстві відомі різні підходи до витлумачення статусу таких вкраплень: одні дослідники вважають їх поки що не адаптованими за-позиченнями, які вводять до лексику нові слова й форманти [21: 87], інші називають «неконвертованими», або орфографічними, англiзмами, які становлять «серйозну загрозу для граматичного переродження української мови» [2: 340], треті кваліфікують як *варваризми* — іншомовні або створені за іншомовним зразком слова чи звороти, що не стали загальноживаними, не відповідають нормам української літературної мови, здебільшого оформлені чужомовними графічними засобами [16: 218]. Термін *варваризм* видається найточнішим, оскільки він відображає чужинність і ненормативність неадаптованої лексеми в українськомовному просторі.

Особливо багато графічно не освоєних англiзмів серед уживаних власних назв. Зокрема, журналісти часто зберігають англomовне написання назв міжнародних організацій, рухів, проєктів, закладів, музичних гуртів, творів мистецтва тощо, пор.: *Концерт відбудеться у рамках унікального проєкту **Airbnb Animal Experience**, суть якого — дослідити життя диких тварин* (Україна молода, 02.10.2019); *Нагадаємо, **Zero Waste** — глобальний рух, який спрямований на повторне використання ресурсів* (Україна молода, 07.08.2019); *Також репер отримує прибутки від компанії таксі **Uber**, сервісу музичного стрімінгу **Tidal** та компанії розваг **Roc Nation*** (Україна молода, 09.10.2019). Таке написання цих власних назв, імовірно, можна пояснити бажанням журналістів зберегти ідентичність іншомовних онімів, виявити повагу до міжнародних організацій, стилізуватися під європейські новини або й просто невмінням перекласти чи транслітерувати чужомовні власні назви. Але повага до представників інших країн обертається неповагою до українських громадян, оскільки їм доводиться самостійно перекладати іншомовні власні назви, витрачаючи на це додатковий час. Щоб уникнути таких незручностей, деякі журналісти подають паралельно дві назви — англійську та її український переклад, що, безперечно, полегшує сприйняття тексту, пор.: *...під санкції потрапили шестеро співробітників компанії **Internet Research Agency** («Агенція інтернет-досліджень»)* (Україна молода, 02.10.2019); *Звісно, чекаємо на зустріч із акторкою в новому сезоні серіалу «**Дивні дива**» («**Stranger Things**»), але не менш цікавою видається майбутня телеадаптація роману «**Змова проти Америки**» («**The Plot Against America**») Філіни Рота; Про відкриттяповідомив у понеділок, 7 жовтня, **Центр малих планет (Minor Planet Center)**, який є підрозділом Міжнародного астрономічного союзу* (Україна молода, 09.10.2019).

Назви відомих засобів масової інформації здебільшого транслітерують, пор.: *У «**Морган Стенлі**» вважають...* (Україна молода, 14.08.2019); *повідомляє агенція «**Accoіeіted Прес**»* (Україна молода, 09.10.2019), проте зберігають англійську орфографію менш відомих видань, пор.: *Уже через років вона знімалася до **Cosmopolitan**, згодом для сайту **Vogue Italia**, на обкладинку видання **Ebony*** (Україна молода, 30.07.2019).

Іншомовні назви соціальних мереж, музичних гуртів, що добре відомі в Україні, безперечно, перекладати не варто, їх рекомендують транслітерувати й відмінювати за законами української мови, пор.: *Фото зі сторінки у «Фейсбуці» Віталія Шевченка* (Україна молода, 02.10.2019); *В «Інстаграмі» тестують функцію прихованих лайків* (Конкурент, 22.04.2019); *...про це обов'язково з'явиться запис у «Вікіпедії»* (Україна молода, 14.08.2019).

Прикро, що назви деяких українських закладів й мистецьких осередків теж оформлено англійською мовою, унаслідок чого в пресі вони фігурують, немов іноземці, пор.: *Постановку готує Open Opera Ukraine за підтримки Українського культурного фонду* (Україна молода, 02.10.2019); *Участь у фестивалі взяли п'ять оркестрів: New Era Orchestra, Національний президентський оркестр, Kyiv Fantastic Orchestra...* (Україна молода, 03.09.2019); *Як Ви ставитеся до конкурентного проекту Made in Ukraine?* (Україна молода, 02.10.2019). Такі оніми не запозичені, а створені безпосередньо в Україні для того, щоб засвідчити європейський напрям розвитку. Досягати цього потрібно працею і продукцією високого рівня, а не стилізованими назвами. Англізація онімкону — прикре явище сьогодення, яке потрібно забороняти ще на етапі реєстрування назв установ, організацій, торгівельних марок.

У сфері онімотворення поширене, на жаль, і відтворення латиницею українських лексем. Такої невибагливої «європеїзації» зазнають переважно назви місцевих компаній, організацій, проектів (пор.: газета *«ProstoRabota»*, житловий комплекс *«Svitlo Park»*, житловий комплекс *«DIBROVA PARK»*, ТОВ *«Futura Hata»*, журнал *«VESNA»*, український виробник головоломок *«JakTak»*), власники яких, очевидно, прагнуть зімітувати європейський рівень компанії, її належність до світового ринку. Засоби англійської мови широко використовують у творенні телевізійонінів — назв телепередач і телеканалів, пор.: *ZOOM MUSIC (ZOOM)*; *HARD з Влащенко (ZIK)*; *Бурчук LIVE (OBOZ TV)*; *DROZDOV (ZIK)*. Іноді латинськими літерами передають лише частину української назви, пор.: *ZImКнення (ZIK)*; *перфоманс «DniПрометей Повсталий» (UA.Культура)*. Такі оніми вважають продуктом «графодеривації» [17: 2] або «віртуальної деривації» [11: 81], суть якої полягає у використанні нестандартних графічних елементів для створення примітної та прагматично потужної назви. Графодеривація, безперечно, сприяє зовнішній ефектності онімної лексики, але за бажання та вміння її можна досягти й засобами української мови.

Графічно освоєними англізмами також не варто зловживати, особливо якщо вони семантично не прозорі, не пов'язані зі спеціальними поняттями й безпідставно витісняють з ужитку питому українську лексику. Їх використовують суто для стилізації, гри, хизування знанням англійської мови тощо, пор.: *Потап: Чи використовуєш свої скіли у реальному житті?* (Танці з зірками, 13.10.2019), де *скіли* = *уміння*; *Кетті Перрі звинуватили в харасменті* (Україна молода, 16 — 17.08.2019), де *харасмент* =

домагання; **Атениш, атениш!** Визначилася дата проведення 10-го ювілейного Київського півмарафону (з реклами), де *атениш* = увага; Крізь **фейли** до зірок: три відверті історії від керівників *robota.ua* про **факапи** та винесені з них цінні уроки. Філософія проста: люди, які діють, неминуче **фейлять** (https://thepoint.rabota.ua/istoriyi-vid-robota-ua-pro-fakapy/?fbclid=IwAR1gpd0QgWNngSSqg-OmvrxwfUUFs5V5_g02go_eMD0Xzcruj9_UWLhxVQQ), де *фейли*, *факапи* = невдачі, помилки, промахи; *фейлити* = помилятися, зазнавати невдач; «**Велкам бек**» у трудову осінь (<https://biz.nv.ua/ukr/experts/velkam-bek-v-trudovu-osin-2491897.html>), де *велкам бек* — ласкаво просимо назад / ласкаво просимо повернутися; *Має бути рульний екшн!* (з мережевого спілкування), де *рульний* — передовий, найкращий, *екшн* — бойовик.

Варто зазначити, що англiзми нерiдко зазнають не лише графiчного, а й граматичного освоєння: iменники *скiли*, *фейли*, *факапи* в наведених вище прикладах ужито у формi множини з українськими закінченнями; дiєслово *фейлити* утворено вiд англ. *to fail* за допомогою питомого дiєслiвного суфiкса *-и-*, а прикметник *рульний* — вiд англ. *rule* прикметниковим суфiксом *-н-*. Використовуючи українськi афiкси, мовцi легко пристосовують до українськiй граматики англiйськi дiєслова, у яких немає потреби з огляду на повноцiннi питомi вiдповiдники: *розпошувати* = поширювати, *розсилати*; *камбекнутися* = повернутися, *пролонгувати* — продовжити, *зафрендитися* — стати друзями / подружитися, *андейтнути* — оновити, *зачекiнитися* — вiдмититися, *iнстальювати* — установити, *юзати* — використовувати, *репостити* — пересилати. Активне вживання таких слiв, з одного боку, засвiдчує потужнiсть українськомовної асимiляцiї англiйськiй лексики, з iншого — звужене вживання питомої лексики, що загалом небажане для будь-якiй мови.

Мiжмовна взаємодiя, як вiдомо, сприяє поширенню не лише iншомовних лексем, а й словотворчих компонентiв, що стають узвичаєними й починають поєднуватися з питомими твiрними основами, пор.: *макроспостереження*, *ультрасучасний*, *суперрухливий*, *мегапотужний*, *полiмовний*, *постосвiтний* та iн. Проте сьогоднi автори публiкацiй комбiнують не тiльки iншомовний формант iз питомою основою, а й двi рiзномовнi основи або освоєне й неосвоєне слово в межах складних назв, пор.: *Триває online-опитування (Сайт Нацiональної бiблiотеки України для дiтей)*; *Практична складова передбачає виконання студентами самостiйного завдання — розробка... STEM-уроку, мейкер-простору... Розглянуто окреми етапи майстер-класiв: органiзацiя освiтнього STEM-простору (подiл шкiльного кабiнету на тренiнговi зони, такi як Math-майданчик — зона математичних напрямiв роботи, IKT зона — Tech-майданчик, ...науково-природнича зона — Science-майданчик, мистецька зона — Art-майданчик (зi статтi)*; *Твоємiсто.tv зiбрало iнформацiю про стрiм-заклади мiста, у яких можна скуштувати страви швидкоготування (Твоє мiсто, 26.08.2018)*. Такi новотвори називають гiбридними [8: 32; 9: 14]. На думку дослiдникiв, гiбридизацiя лексики свiдчить «про механiзми виживання мови в нових культурних та соцiально-економiчних умовах» [9: 193]. Поєднання графiчно

не освоєних іншомовних і українських слів типове й для сучасного онімікону, пор. назви деяких закладів та організацій: бар «*This is Пивбар*», кампанія проти Г. Немирі «*НемиряLeaks*», етнопарк «*Гуцул Ленд*», ЖК «*Яровиця Life*», *Перша національна off-price мережа*.

Змішування різномовних сегментів спостерігаємо і в безпосередній комунікації, коли мовець уставляє у своє усне чи писемне українське мовлення англійські слова, усталені сполуки, речення, транслітеруєчи або й не транслітеруєчи їх, пор.: *Хто ще не придбав квитки, let's do it! Має бути рутьний екшн!* (з мережевого спілкування); Ю. Горбунов: — *Юрчику?* Ю. Ткач: — *I am here!* («Танці з зірками», 20.10.2019); *Для барокового митця весь світ-театр. Тож заграймо: let's play baroque!* (реклама концерту); *Keep calm and do vaccination проти Грипу* (реклама щеплень); *It's a kind of magic!* *Розповідаємо про мистецтво, культуру та урбаністику доступною мовою* (реклама часопису).

Посилення тенденції до пересипання українського мовлення англійськими словами й виразами зумовлює потребу фахової лінгвістичної оцінки цього явища. До змішаного українсько-англійського мовлення видаються дотичними такі терміни: *макаронічна мова, суржик, піджинізація, перемикання кодів*. Спробуємо з'ясувати, який із них найточніше відбиває суть безпідставно англізованого українського мовлення. Для цього важливо враховувати комунікативні причини зловживання англізмами, обставини спілкування, спосіб уведення іншомовних компонентів, ставлення самих мовців до змішування мов.

В українському мовознавстві, про що йшлося попереду, невинуватене вживання іншомовних компонентів кваліфікували як макаронічну мову, якою письменники наділяли марнославних художніх персонажів, що прагнули вивищитися над іншими [13: 299]. Макаронічна мова — це механічне, не завжди правильне використання іншомовних слів, що звучить комічно. Українське англізоване мовлення стає подібним до макаронічної мови тоді, коли мовці надміру захоплюються англізмами й уживають (вимовляють, пишуть) їх некоректно, мимоволі створюючи комічний ефект. Об'єднує макаронічну мову й англізоване українське мовлення деяких сучасників соціальне бажання вивищитися, засвідчити своє знання англійської мови та європейський спосіб мислення.

Є певна аналогія між англізованим українським мовленням та українсько-російським суржигом. Об'єднує їх те, що вони становлять неузусні форми мовлення, пов'язані зі спонтанним поєднанням засобів різних мов. Українсько-російський суржик й англізоване українське мовлення мають спільні позамовні чинники: домішування російських і англійських мовних засобів зумовлене прагненням мовців перейти на «більш статусну», модну мову. Проте аналізовані субмови виявляють і низку принципових відмінностей. Суржик кваліфікують як форму українського просторіччя [23: 16; 24: 46 — 47], тобто мовлення неофіційного, побутового. Його вважають виявом «напівмовності, а, відповідно і напівкультурності» [14: 122] і в офіційному спілкуванні уникають, тоді як англізація україн-

ськомовного простору ще не набула негативно-оцінного ставлення в суспільстві. Лише фахівців та небайдужих людей турбує її шкідливий вплив на систему української мови. Проте журналісти, політики, працівники торгівлі, культурні діячі й навіть освітяни щедро пересипають своє мовлення невмотивованими і навіть нетранслітерованими англiзмами на офіційному рівні. Складається враження, що англiзацiї не соромляться, як суржику, а навпаки, її пропагують у ЗМІ, науці, освіті. Найприкріше, що моду на запозичені слова прищеплюють дітям ще зі школи. На канікули їм тепер видають не списки, а *шорт-лісти* книг для читання, у вільний від навчання час розважають різними *флешмобами*, *челенджами* й *івентами*. Особливої гостроти в школі набула проблема *булінгу*, тобто цькування, приниження окремих учнів. За поведінкою дітей наглядають *т'ютори*, а не наставники. Домашнім завданням часто буває створення *лепбуків*. А українську мову тепер вивчають за допомогою *лайфхаків* (пор.: Хворостяний І.Г. Українська мова: *лайфхаки*. Серія «ЗНО без зайвої напруги». Київ: Ранок, 2018). За задумом освітян, іншомовні слова, очевидно, мають надавати більшої глибини й новизни їхнім виховним заходам чи навчальним курсам, пор.: *Крута фізика: crash-course для 7 класу*; *Сторітелінг «Т.Г. Шевченко — український джедай»*; *Як спланувати та провести STEM-урок або STEM-тиждень у школі? 5 ефективних сторітелінгових вправ: ігри від Джанні Родарі для розвитку фантазії*. Отже, англiзацiя відбувається вже в школі, її активно пропагують ЗМІ та міжнародні соціальні мережі, тобто, на відміну від суржику, вона є суспільно культивованою, модною та прийнятною.

Відмінність між українсько-російським суржиком та англiзованим українським мовленням полягає ще й у тому, що перший зумовлений недостатньо глибоким володінням російською мовою, тоді як англiзують своє мовлення переважно освічені люди, які непогано знають англійську мову. Суржик обмежує комунікативні можливості мовців, які «не мають у своєму розпорядженні всієї повноти мовних засобів для адекватного вираження своїх думок і почуттів», а отже «не можуть у досить багатьох ситуаціях публічного спілкування не відчувати внаслідок цього своєї неповноцінності» [23: 27], тоді як використання англійської лексики, на думку тих, хто нею послуговується, допомагає передати якісь особливі семантичні відтінки, які складно висловити українською мовою.

Варто зважити ще й на те, що суржиком називають поєднання елементів двох споріднених мов, а українська й англійська мови не є спорідненими. Чи можна вважати це запорукою того, що їм не загрожує змішування й спотворення типологічних ознак? Насправді тісні контакти неспоріднених мов також призводять до формування особливих змішаних мов. Зокрема, до них належать піджини — мови, що виникають унаслідок пристосування мов поневолених народів до мови загарбників для вироблення спільного засобу порозуміння. Піджинам властива запозичена лексика, місцеві вимова й словотвір, спрощення граматичної структури

та словника [18: 4]. Основною причиною «виникнення піджинів, які в наступних поколіннях мовців формуються в креольські мови, є відсутність національних стандартів місцевих мов, що побутують у формі численних діалектів» [14: 9]. Цілком очевидно, що термін *піджин* не відповідає суті сучасного англізованого українського мовлення, оскільки українська мова має загальнолітературний стандарт, розвинену лексичну, граматичну та лексикографічну базу.

У сучасному закордонному мовознавстві на позначення грамотного почергового використання засобів різних стандартизованих мов широко використовують термін *перемикання кодів* (code switching) [27; 28; 29; 30; 31; 32; 33; 34; 35; 36; 37 та ін.]. До наукового обігу його введено в середині ХХ ст., проте особливе зацікавлення кодовим перемиканням та пов'язаними з ним практиками розвинулося в європейській лінгвістиці в останні чотири десятиліття. Дослідники пояснюють це занепадом «одномовних національних мовних ідеологій, які ставали все менш і менш реалістичними в епоху глобалізації, транснаціоналізму та міграції. Сьогодні багатомовна практика є безперечним буденним явищем, навіть у європейських національних державах, які досі вважали себе одномовними» [27]. Перемикання кодів інтерпретують як природний процес, за допомогою якого мовець змінює своє мовлення для досягнення певних цілей. Зокрема, перемикаючи код, він маскує недостатнє володіння іноземною мовою або забуття її компонентів. По-друге, перемиканням коду позначають перехід з неофіційного спілкування (рідною мовою) до офіційного (другою мовою). По-третє, перемикання коду типове для контролю батьків за дітьми. По-четверте, перемикання коду практикують, щоб зрівняти різномовних мовців у конкретних ситуаціях. Воно важливе також для засвідчення ідентичності та полегшення міжособистісних стосунків [32: 6; 33: 184; 36]. Отже, перемикання коду має статус прагматично спрямованого способу мовлення, типового насамперед для полікультурного комунікативного простору, і передбачає, що мовець володіє обома мовами й переходить з однієї на іншу внаслідок зміни комунікативних обставин чи намірів.

Намагання сучасних українців домішувати окремі англізми та цілі англійські фрази до свого мовлення — це не перемикання кодів, оскільки воно спрямоване не на порозуміння з представниками інших культур, а на хизування перед співвітчизниками. У мовленні українських журналістів, відомих діячів чергування англійських та українських мовних засобів хаотичне, принагідне. Воно аж ніяк не свідчить про їхню активну двомовність (за якої можливе перемикання кодів), оскільки ці люди не переходять на плавне англійське мовлення, а лише для оздоблення вплітають в українськомовні повідомлення найбільш популярні англійські вислови. Це переважно різні заклики *Let's do it!; let's go!; Don't worry, Be Happy; Try again!; Come on, don't stop!*, етикетні вислови *Hi! Bay! Sorry! You are welcome!*, емоційні вияви *Oh my God!; Oh really?; You did it; I love it!* Невмотивованість, хаотичність англійських слів і зворотів в українськомов-

ному спілкуванні дає підстави характеризувати його не як перемикання кодів, а як змішування їх, що типово для суржику.

Варто зазначити, що і в закордонних мовознавців ставлення до перемикання кодів не однакове. Переважає думка, що, перемикаючи коди, мовці свідомо роблять подвійний вибір, сумісно координуючи обидва коди [31: 499]. У такий спосіб вони розширюють свої комунікативні можливості. Водночас дослідники зазначають, що насправді перемикання кодів межує з певним різновидом мовного змішування, й диференціювати ці явища — не просто [34; 37: 5]. У багатокультурних країнах перемикання і змішування кодів — об'єктивно зумовлені способи порозуміння. Наприклад, іспансько-англійське мовлення (Spanglish), яке практикує латиноамериканська громада США, вважають особливим феноменом «межевої культури», що засвідчує істотні зрушення на землях, історично сприятливих для злиття та створення нових культур [35: 32]. Цілком закономірно, що емігранти підлаштовуються до офіційної мови своєї нової країни й практикують перемикання чи змішування кодів, проте раціональних підстав для того, щоб у своїй країні в офіційному спілкуванні зі співгромадянами змішувати рідну мову з чужою, нехай навіть дуже популярною мовою, — немає.

У зв'язку з поширеною практикою перемикання кодів у багатьох країнах постає питання про те, чи впливає вона на розвиток мов. Дехто з дослідників вважає, що, на відміну від запозичень, перемикання кодів становить такий вид мовної взаємодії, за якої кожен код зберігає свою специфіку [30: 190]. Більш переконливою видається концепція, згідно з якою перемикання кодів може слугувати «запусковим механізмом» для змін у структурі мови [28: 335]. Можливі наслідки перемикання кодів залежать від багатьох чинників: його поширеності, культурного тла, соціальних тенденцій, статусу мов, індивідуально-комунікативних потреб мовців, їхньої мовленнєвої вправності. Чергування мов може бути цілком паритетним у «стабільних ситуаціях двомовності», але може призводити й до накладання особливостей однієї мови на іншу [30: 202].

Англiзацiя українськомовного комунікативного простору спричиняє небажане перенесення графічних і словотвірних особливостей англійської мови в українську. До найочевидніших спотворень уналежнюємо такі:

- Уживання іменників у функції означення перед іншим іменником, пор.: телепередачі «**Футбол NEWS**», «**ТiВi Абетка**», етнопарк «**Гуцул Ленд**», **стрiт-артист** (= вуличний артист), **тревел-нотатки** (= подорожні нотатки), **спiд-катання** (= швидкісне катання). В українській мові спеціалізованим засобом вираження атрибутивності є прикметник, а неспеціалізованим — постпозитивний іменник у формі родового відмінка однини. Конструкції з двох іменників, на думку дослідників, «деформують системно зумовлену граматичну норму української літературної мови виражати атрибутивність за допомогою прикметника — спеціалізованого засобу реалізації ознаковості та обмежують відіменникове творення

прикметників, що дає підстави констатувати їхній деструктивний вплив на українське прикметникове словотворення» [5: 4]. Відповідно до цієї граматичної норми назву телепередачі *Футбол NEWS* потрібно замінити питомим іменниковим словосполученням з узгодженим прикметником (*Футбольні новини*) або із залежним іменником у постпозиції (*Новини футболу*). Так само за англійською моделлю створено теленазву *ТiVi Абетка* (Піксель), у якій атрибутивний іменник *ТiVi* також винесено в препозицію до головного слова *Абетка*. Природніше українською мовою звучала б назва *Телевізійна абетка*, що відповідає моделі атрибутивно-субстантивного словосполучення української мови. Намагання скалькувати атрибутивні словосполучення англійської мови за допомогою одних іменників призводять до надмірного нанизування іменників, граматично не пов'язаних між собою, унаслідок чого іноді взагалі складно вловити суть позначуваного: *Будинок нуль енергії* (<https://ecotown.com.ua/slovnuk/budynok-nul-enerhiyi/>) — калька з англ. *Zero-energy building*, яку грамотно було б сформулювати як *будинок із нульовим споживанням енергії*. Питомі граматичні конструкції з відповідними прийменниками значно точніше передають відношення між певними поняттями, ніж механічно поєднані іменники за англомовним зразком, пор.: *кава-брейк* — перерва на каву, *стаф-пати* — вечірка для персоналу / працівників, *фітнес-тренер* — тренер із фітнесу.

- Написання препозитивних атрибутивних компонентів окремо попри узвичаєну в українській мові практику правопису префіксoidів та скорочених компонентів разом, пор.: *Аудіо уроки англійської — 26 сайтів, де можна безкоштовно вивчити мову* (<https://coma.in.ua/35188?fbclid=IwAR1XLnUjGKUjizzdAZyfz70oTcDqHgiIlgph0ccx0mrd2untN8zhQv4GYpIk>); *Недорогі квартири в новобудовах економ класу* (реклама); *26 листопада, «Кібер Понеділок» — день шаленого розпродажу на сумки та чохли* (<https://moleskine.com.ua/tag/cyber-monday/>); *Промо акції: тенденції, проведення, результати* (<http://blackberry.kiev.ua/promo-aksii-tendency/>).

- Неузгодження слів за граматичною ознакою роду, пор.: *Хоумскулінг занадто складно для батьків і дитини?*

- Невідмінювання іншомовних слів, здебільшого власних назв, які за нормами української мови потрібно відмінювати, пор.: *Підписуйся на сторінку, щоб не пропустити новинки від INTERTOP* (реклама); *Культура на Львівському BookForum* (Україна молода, 4 — 5.10.2019); *Не ПроГав Чорну П'ятницю в Ашан!* (реклама); *Незважаючи на те, що на каво-брейк прийнято самообслуговування, організаторам все одно необхідно стежити за порядком на столах* (<http://prokavu.in.ua/pro-kavu/yak-organizuvati-kava-brejk-na-konferenciyu.html>); *До основних засобів сей.із промоушн можна віднести виставки, проспекти, каталоги, таблиці* (<https://magistr.in.ua/works/41/174083/>).

- Формування складних слів синтаксичного типу, типових для англійського мовлення, пор.: *«Подаруй мені книжку» та-інші-фрази-які-краще-не-говорити* (<https://jarinakatorozh.blogspot.com/2019/11/blog-post.html?fbclid=IwAR3wWJcZENrlswdtyXUtnesxSA0PmEtl7ZCsrbDeqTslUqU>

rPF5wk6xUYI); Дiм, у котрому заблукав час, або **свiт-помер-чверть-нашосту** (<https://jarinakatorozh.blogspot.com/2017/>).

• Невмотивоване вживання великої лiтери, напр.: *Восьме Диво Свiту у Києвi! Так називає Нацiональний Балет Грузiї «Сухiшвлi» свiтова преса. 3 Поколiння! 75 Рокiв Успiху! 100 Танцюристiв та Оркестр на однiй сценi! 2500 ексклюзивних Костюмiв. Екзотична Хореографiя i Музика, якiй немає аналогiв. Ви побачите Ураган Енергiї! Ви запам'ятайте це Назавжди!* (реклама); *Захiд проходить в рамках Форуму Людського Капiталу «Україна Майбутнього» вiд Освітнього Хабу мiста Києва* (реклама).

Зазначенi негативнi наслiдки англiзацiї українськомовного простору спонукали представникiв еколінгвiстики до активного вiдстоювання самобутностi [10: 10; 20: 174]. Значна частина населення прагне позбутися непрозорих i складновимовних чужизмiв. Небайдужi громадяни пiдбирають їм питомi вiдповiдники на майданчиках <https://slovotvir.org.ua/>, у спiльнотах *Мова на часi*, *Англо Суржик* на фейсбуцi. Опiр запозиченням не означає гонiнь на всю запозичену лексику. Йдесться про можливу заміну непрозорих, фонетично й граматично чужих, складних для вимови лексем. Словотворцi пропонують лише можливі вiдповiдники, але чи стануть вони вжитковими й чи зможуть гiдно протистояти словам-«зайдам» — залежить вiд влучностi новотворiв i пiдтримки громади, оскiльки саме досвiд уживання узаконює слово. Дослiдники наголошують, що проблема екологiї духовної сфери, екологiї суспiльних цiнностей, екологiї мови пов'язана насамперед «iз моделюванням картини свiту у сферi масової комунiкацiї» [20: 176]. Тому так важливо, щоб саме українськi ЗМI не пропагували мiшаного мовлення й були прикладом дбайливого ставлення до рiдної мови.

Отже, звичку певної частини українського суспiльства пересипати своє мовлення невмотивованими англiйськими словами i фразами або гiбридними утвореннями не можна вважати практикою перемикання кодiв, типовою для багатомовних країн, оскiльки таке мовлення непослiдовне, спрямоване не на порозумiння з представниками iнших культур, а на хизування освiченiстю чи європейським стилем мислення перед спiвiтчицниками.

Англiзацiя українськомовного комунiкативного простору зумовлена низькою мовною свiдомiстю громадян, їмнiм намаганням перейти на «бiльш статусну мову», що вповiднює українське мовлення з домiшкою англiзмiв до суржикi й свiдчить про розвиток англiманiї в українському суспiльствi. Вiдрiзняє суржик вiд англiзованого мовлення те, що вiн поширений переважно в побутi, тодi як англiзмами зловживають публiчно — у ЗМI, освiтi, науцi, рекламi, що спричиняє посилення англiманiї.

Безпiдставне використання англiзмiв призводить до збiднення лексикону української мови, порушення її графiчних i граматичних норм. В умовах глобалiзацiї для збереження самобутностi рiдної мови, пiдвищення її статусу й комунiкативної потужностi важливо уникати неконтрольованого поширення в нiй запозичень.

Стаття відкриває перспективи для вивчення інших змін у різних підсистемах української літературної мови під впливом англійської.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ажнюк Б. Мовні зміни на тлі деколонізації та глобалізації. *Мовознавство*. 2001. № 3. С. 48–54.
2. Ажнюк Б.М. Орфографічні та орфоепічні англізми в українській мові. *Мова. Людина. Світ. До 70-річчя професора М.П. Кочергана*. Київ, 2006. С. 332–341.
3. Архипенко Л.М. Іншомовні лексичні запозичення в українській мові: етапи і ступені адаптації (на матеріалі англіцизмів у пресі кінця ХХ — початку ХХІ ст.): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Харків, 2005. 314 с.
4. Брага І.І. Перемикання кодів: основні напрями соціолінгвістичних досліджень. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации»*. 2017. Том 25 (64). № 1. Часть 1. С. 238–242.
5. Городенська К. Нові явища та процеси в українському словотворенні: динаміка чи деструкція словотвірних норм? *Українська мова*. 2013. № 2. С. 3–12.
6. Григоренко М. Особливості процесу запозичання в сучасній українській мові. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2014. Вип. 61. С. 255–261.
7. Дьолог О.С. Новітні англіцизми — збагачення чи засмічення української мови? URL: <http://movo-znavstvo.com.ua>. (дата звернення: 11.10.2019).
8. Кислюк Л. Гібридні новотвори як спосіб засвоєння запозичуваної термінології. *Українське мовознавство*. 2010. Вип. 40. С. 32–37.
9. Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А., Кислюк Л.П. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі. Київ, 2008.
10. Ключко С.О. Поступ еколінгвістики в Україні: аналітичний огляд. *Система і структура східнослов'янських мов*. 2017. Вип. 12. С. 3–18.
11. Колоїз Ж.В. Неузале словотворення. Кривий Ріг, 2015.
12. Коробова І.О. Лексико-семантичне освоєння новітніх англіцизмів у сучасній українській мові. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Філологія*. 2019. № 22. Т. 1. С. 109–122.
13. Ленець К.В. Макаронічна мова. *Українська мова: Енциклопедія*. Київ, 2000. С. 299.
14. Масенко Л.Т. Суржик: між мовою і язиком. Київ, 2011.
15. Мисечко О.Є. Історико-логічний аспект проникнення англійських запозичень у сучасну українську мову. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2000. № 5. С. 58–62.
16. Навальна М.І. Варваризми в мові сучасної української періодики. *Психолінгвістика*. 2012. Вип. 9. С. 217–225.
17. Попова Т.В. Графодеривація в руском словообразовании конца ХХ — начале ХХІ вв. *Русский язык: исторические судьбы и современность: Материалы 111 Международного конгресса исследователей русского языка*. Москва, 2007. С. 230–231.
18. Селіванова О. Проблема форм міксації мов у соціолінгвістиці. *Мова і суспільство*. 2011. Вип. 2. С. 3–10.
19. Селігей П. Питоме і чуже в термінології: гармонія чи конфлікт? *Вісник Національної академії наук України*. 2007. № 9. С. 20–28.
20. Семенець О.О. Лінгвоекотологія та проблеми мовного вираження суспільних цінностей. *Нова філологія*. 2013. № 58. С. 174–177.
21. Слобода Н.В. Графічно неадаптовані англіцизми у структурі українських синтаксичних конструкцій. *Лінгвістичні дослідження*. 2014. Вип. 37. С. 87–90.
22. Таран О. Англізація української мови в проекції на загальний жаргон. *Волинь філологічна: текст і контекст*. 2012. Вип. 14. С. 252–260.
23. Тараненко О. Українсько-російський суржик: статус, тенденції, оцінки, прогнози. *Мовознавство*. 2008. № 1. С. 14–30.
24. Труб В.М. Явище «суржику» як форма просторіччя в ситуації двомовності. *Мовознавство*. 2000. № 1. С. 46–57.
25. Чередниченко О. Про мову і переклад. Київ, 2007.

26. Чернікова Л.Ф., Смілик Т.І. Англiцизми в сучасній українській мові. *Культура народів Причорномор'я*. 2009. № 152. С. 129—133.
27. Auer P. & Eastman C. M. Code-switching. *Handbook of Pragmatics*. 2010. Vol. 14. P. 1—34.
28. Backus A. Codeswitching and language change: One thing leads to another? *International Journal of Bilingualism*. 2005. Vol. 9, 3—4. P. 307—340.
29. Dewaele J.-M. & Wei L. Attitudes towards code-switching among adult mono- and multilingual language users. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*. 2014. 35:3. P. 235—251.
30. Gardner-Chloros P. Code-switching and language contact. *Code-switching*. Cambridge, 2009. pp. 20—41.
31. Green D.W. & Wei L. A control process model of code-switching. *Language, Cognition and Neuroscience*. 2014. 29:4. P. 499—511.
32. Ifechelobi J. Code switching: a variation in language use. URL: www.ajol.info/index.php/mjas/article/view/118506 (Accessed 11.10.2019).
33. Johnson F.L. Speaking culturally: language diversity in the United States. London, 2000.
34. Nordquist R. Learn the Function of Code Switching as a Linguistic Term. URL: www.thoughtco.com/code-switching-language-1689858 (Accessed 11.10.2019).
35. Price T. What is Spanglish? The phenomenon of code-switching and its impact amongst US Latinos. *Debut: the undergraduate journal of languages, linguistics and area studies*. 2010. Vol.1. No 1. URL: https://www.llas.ac.uk/sites/default/files/nodes/3088/Debut_vol_1_price.pdf (Accessed 11.10.2019).
36. Seckin E. Code Switching: Definition, Types, and Examples. 2019. URL: <https://owlcation.com/humanities/Code-Switching-Definition-Types-and-Examples-of-Code-Switching> (Accessed 11.10.2019).
37. Sitaram S. A Survey of Code-switched Speech and Language Processing. 2019. URL: <https://arxiv.org/abs/1904.00784> (Accessed 11.10.2019).

REFERENCES

1. Azhniuk, B. (2001). Language changes against the backdrop of decolonization and globalization. *Linguistics*, 3, 48—54 (in Ukr.).
2. Azhniuk, B.M. (2006). Spelling and orthoepic anglicisms in Ukrainian. *Language. Man. World. To the 70th anniversary of Professor M.P. Kocherhan*. P. 332—341. Kyiv (in Ukr.).
3. Arkhynenko, L.M. (2005). Foreign-language lexical borrowings in the Ukrainian language: stages and degrees of adaptation (on the material of Anglicisms in the press of the end of XX — beginning of XXI centuries): diss. ... cand. philol. sciences: 10.02.01. 314 p. Kharkiv (in Ukr.).
4. Braha, I.I. (2017). Code switching: basic areas of sociolinguistic research. *Scientific notes of the Vernadsky's Taurida National University. Philology. Social communications*. Vol. 25 (64) No. 1. Part 1. P. 238—242 (in Ukr.).
5. Horodenska, K. (2013). New phenomena and processes in Ukrainian word formation: dynamics or destruction of word-formation norms? *Ukrainian language*, 2, 3—12 (in Ukr.).
6. Hryhorenko, M. (2014). Features of the borrowing process in modern Ukrainian. *Visnyk of the Lviv University. Series Philology*. Vol. 61. P. 255—261 (in Ukr.).
7. Doloh, O.S. (2007). New Anglicisms — Enrichment or Littering of the Ukrainian Language? URL: <http://movoznavstvo.com.ua>. (Accessed: 10.11.2019) (in Ukr.).
8. Kysliuk, L. (2010). Hybrid words as a way of mastering borrowed terminology. *Ukrainian linguistics*, 40, 32—37 (in Ukr.).
9. Klymenko, N.F., Karpilovska, Ie.A., Kysliuk, L.P. (2008). Dynamic Processes in the Modern Ukrainian Lexicon. Kyiv, (in Ukr.).
10. Klochko, S.O. (2017). The Progress of Ecolinguistics in Ukraine: An Analytical Review. *The system and structure of the Eastern Slavic languages*. Vol. 12. P. 3—18 (in Ukr.).
11. Koloiz, Zh.V. (2015). Non-visual word formation. Kryvyi Rih (in Ukr.).
12. Korobova, I.O. (2019). Lexico-semantic development of the newest English loanwords in the modern Ukrainian language. *Visnyk of Kyiv National Linguistic University. Series Philology*, 22. Vol.1, 109—122 (in Ukr.).

13. Lenets, K.V. (2000). Macaroni language. *Ukrainian language: Encyclopedia*. P. 299. Kyiv (in Ukr.).
14. Masenko, L.T. (2011). Surzhyk: between Ukrainian and Russian. Kyiv (in Ukr.).
15. Mysecko, O.Ye. (2000). Historical and logical aspect of penetration of English borrowing into modern Ukrainian. *Visnyk of Zhytomyr Ivan Franko State University*, 5, 58–62 (in Ukr.).
16. Navalna, M.I. (2012). Foreign words in the language of modern Ukrainian periodicals. *Psycholinguistics*, 9, 217–225 (in Ukr.).
17. Popova, T.V. (2007). Graphoderivation in Russian word-formation at the end of XX — beginning of XXI century. *Russian language: historical fates and modernity: Proceedings of the 11th International Congress of Russian Language Researchers*. P. 230–23. Moskov (in Rus.).
18. Selivanova, O. (2011). The problem of forms of language mixing in sociolinguistics. *Language and society*, 2, 3–10 (in Ukr.).
19. Selihei, P. (2007). Native Words vs. Loan Words in Terminology: Harmony or Conflict? *Visnyk of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 9, 20–28 (in Ukr.).
20. Semenets, O.O. (2013). Linguistics and problems of linguistic expression of social values. *New Philology*, 58, 174–177 (in Ukr.).
21. Sloboda, N.V. (2014). Graphically maladapted Anglicisms in the structure of Ukrainian syntactic constructions. *Linguistic research*, 37, 87–90 (in Ukr.).
22. Taran, O. (2012). Anglicization of Ukrainian in a Projection on General Jargon. *Volyn philological: text and context*, 14, 252–260 (in Ukr.).
23. Taranenko, O. (2008). Ukrainian-Russian surzhyk: status, tendencies, estimates, forecasts. *Linguistics*, 1, 14–30 (in Ukr.).
24. Trub, V.M. (2000). Phenomenon “surzhyk” as a form of speech in a bilingual situation. *Linguistics*, 1, 46–57 (in Ukr.).
25. Cherednychenko, O. (2007). On language and translation. Kyiv (in Ukr.).
26. Chernikova, L.F., Smilik, T.I. (2009). Anglicisms in modern Ukrainian. *Culture of the peoples of the Black Sea*, 152, 129–133 (in Ukr.).
27. Auer, Peter & Eastman, Carol M. (2010). Code-switching. *Handbook of Pragmatics*, 14, 1–34.
28. Backus, A. (2005). Codeswitching and language change: One thing leads to another? *International Journal of Bilingualism*. Vol. 9, 3–4. P. 307–340.
29. Dewaele, Jean-Marc & Wei, Li. (2014). Attitudes towards code-switching among adult mono- and multilingual language users. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 35:3, 235–251.
30. Gardner-Chloros, P. (2009). Code-switching and language contact. In *Code-switching*. P. 20–41. Cambridge.
31. Green, David W., Wei, Li. (2014). A control process model of code-switching. *Language, Cognition and Neuroscience*, 29:4, 499–511.
32. Ifechelobi, J. (2015) Code switching: a variation in language use. URL: www.ajol.info/index.php/mjas/article/view/118506 (Accessed 11.10.2019).
33. Johnson, F.L. (2000). Speaking culturally: language diversity in the United States. London.
34. Nordquist, R. Learn the Function of Code Switching as a Linguistic Term. URL: thoughtco.com/code-switching-language-1689858 (Accessed 11.10.2019).
35. Price, T. (2010). What is Spanglish? The phenomenon of code-switching and its impact amongst US Latinos. URL: www.llas.ac.uk/sites/default/files/nodes/3088/Debut_vol_1_price.pdf (Accessed 11.10.2019).
36. Seckin, E. (2019). Code Switching: Definition, Types, and Examples. URL: <https://owlcation.com/humanities/Code-Switching-Definition-Types-and-Examples-of-Code-Switching> (Accessed 11.10.2019).
37. Sitaram, S. (2019). A Survey of Code-switched Speech and Language Processing. URL: <https://arxiv.org/abs/1904.00784> (Accessed 11.10.2019).

Статтю отримано 29.01.2020

Myroslava Bahan, Doctor of Sciences (Philology), Professor,
Professor of the Department of Ukrainian Philology and Slavic Studies|
???

73, Velyka Vasylkivska St., Kyiv 03680, Ukraine

E-mail: mtbagan@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-5436-2934>

ANGLICIZATION OF MODERN UKRAINIAN COMMUNICATIVE SPACE: CAUSES, CIRCUMSTANCES AND CONSEQUENCES

The relevance of the proposed article is due to the need for a comprehensive study of the mixing of Ukrainian and English in modern Ukrainian communicative space. In order to keep on the identity of the Ukrainian language and ensure its organic development, it is important to make the society have the right point of view on the problem of unreasonable, unmotivated use of lexical, word-forming and other elements of English in the Ukrainian media and education.

The investigation is grounded on the observation method and descriptive method, structural method (for the analysis of the structure of hybrid words) and the method of functional analysis (to determine the functional advantages of the loanwords).

The author qualifies the use of graphically undeveloped borrowings, the expansion of English word-formation models and the creation of the Ukrainian proper names with the help of English lexemes or graphs as the Anglicization of the Ukrainian communicative environment.

The paper proves that the tendency of the Ukrainians to mix English words and phrases with their own language is not code-switching, because this process is chaotic, not aimed at understanding, but flaunting. Code-switching has the status of a pragmatically oriented way of speaking, typical primarily of a multicultural communicative space and assumes that the interlocutor is a fluent speaker in both languages and may use different languages according to the communicative circumstances or intentions. There are no rational grounds for mixing mother tongue with a foreign language, even a very popular language, in official communication with nationals.

The author emphasizes that unreasonable use of English words and phrases in the Ukrainian speech leads to the impoverishment of the Ukrainian language's lexicon, distortion of its graphic and grammatical features. In the context of globalization, in order to preserve the originality of the mother tongue, increase its status and communicative power, it is important to avoid the uncontrolled intrusion of English words into Ukrainian vocabulary.

Keywords: *English loanword, foreign word, adaptation of borrowings, Anglicization, code-switching, code-mixing, language interference.*